

بسمه تعالی
مجلس شورای اسلامی
دوره سوم - سال دوم

۱۳۶۸ - ۱۳۶۹

شماره ترتیب چاپ ۷۲۶

شماره دفتر ثبت ۲۹۱

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

احتراما با توجه به اینکه بدلیل عدم برخورد و قاطع مسوولین دستگاههای ذیربط با مساله احتکار و گرانفروشی هر روزه تعداد زیادی از افراد جامعه جذب مشاغل کثیف دلالی و احتکار اجناس و کالاهای مورد نیاز عامه مردم و با بفروش رساندن آنها به چندین برابر قیمت واقعی آنها به مردم بویژه اقشار مستضعف جامعه که از وجود تورم و افزایش بسیار زیاد قیمت های اجناس و کالاهای در جامعه شدیداً در فشار بوده می شوند و با توجه به اینکه هر روزه شاهد پولدار شدن برق آسای عدای واسطه گر و دلال و نیز شاهد کسب درآمدهای بسیار بالا توسط تعداد اندکی از افراد جامعه هستیم که عمدتاً به شغل کثیف و غیر انسانی احتکار و گرانفروشی اشتغال دارند می باشیم و هر روزه شاهد آن هستیم که بعضی از این محتکرین و گرانفروشان به خاطر کسب درآمدهای نامشروع بیشتر خود، تعدادی از مستضعف ترین اقشار شریف جامعه را یعنی کارکنان محترم و با آبرومند دستگاههای دولتی را به رشوه گیری و فساد مالی می کشانند و سلامت نظام اداری کشور را به خطر می اندازند و هم روزه شاهد آنیم که این محتکرین و گرانفروشان درواز انسانیت با درآمدهای بسیار بالایی که از طریق نامشروع کسب می نمایند که فسادهای اخلاقی و اجتماعی را در کشور ایجاد می کنند و چه بسا اینکه با شیوه های تقلبی که بکار می برند چنانچه غیر مفید و حتی مضر به سلامت انسانها را به خورد اقشار محروم و مستضعف جامعه می دهند و با توجه به موارد فوق که اشاره گردید و نظر به اینکه قسمت اعظم درآمدهای این محتکرین و گرانفروشان از راه سوء استفاده ها به اشکال مختلف و بکار بردن شیوه های غیر انسانی و تقلبی و کلاهبرداری کسب میگردد لازم است هر چه سریعتر با تصویب قوانین کار ساز و با برخورد قاطع مسوولین اجرائی و قضائی با محتکرین و گرانفروشان در جهت کاهش تورم و گرانی و اصلاح وضع

اقتصادی کشور گامهای هر چند کوچک برداشت، لذا برای اساس طرح قانونی زیر کسه
میتواند در جهت مبارزه با مساله احتکار و گرانفروشی و تروریست های اقتصادی نقش بسیار
ارزنده ای را ایفاء نماید با قید یک فوریت تقدیم مجلس شورای اسلامی میگردد .

صالح آبادی - ذبیح . . . صفائی - اسماعیلی - دکتر راه چمنی - احمد رهبری - نادر
کاوسی - حسین زاده - محمد قمی - حسن بیگی - محمود رباطی - سلامتی - اشرفی
اصفهانى - علیرضا رستمی - محمد غریبانی - ضیائی - علیرضا فرزاد - روحانی نیا -
محمود آستانه - اصغر نوروزی - محمد حسن علوی - جعفری اصفهانی - محمد حسین
جهانگیری - نوروزی - کریم ملک آسا - قاسمی - غلامحسن آقائی - خسروی - تاجگردون -
عبدالکریمی - اسدی - قاضی زاده هاشمی - باقری نژادیان فرد - ذاکری - مهدیزاده -
شفیعی - پناهنده - حسین نجفی - دوزدوزانی - افرازیده - پرویز صیقلی - توحیدی -
رشیدیان - نجفقلی حبیبی - حدیدچی - مظفری نژاد - دستغیب - سوری لکی - حسینی
عائده صدیقی (رجائی) - احمد ناطق نوری - محمد احمدی - رسول منتجب نیا - سیدرسول
موسوی - نوروززاده - اسلامی - کتیرائی - فخرالدین حجازی و دوامضاء ناخوانا .

طرح قانونی شمول اجراء قانون نحوه اجراء اصل ۴۹ قانون اساسی در مورد ثروتهای ناشی از احتکار و گرانفروشی

ماده واحده - به موجب این قانون ثروتهای ناشی از احتکار و گرانفروشی اشخاص
حقیقی و حقوقی جزو سایر موارد غیر مشروع اصل ۴۹ قانون اساسی محسوب میگردد و
مشمول قانون نحوه اجراء اصل ۴۹ قانون اساسی مصوب ۶۳/۵/۱۷ مجلس شورای اسلامی
میگردند .

تبصره ۱ - دادستان های انقلاب اسلامی موظفند ثروت های محتکرین و گران فروشان
را که در مراجع ذیصلاح احتکار و گرانفروشی آنها به اثبات رسیده است را دقیقاً مورد
بررسی قرار داده و راساً از دادگاه صالح اصل ۴۹ قانون اساسی منطقه مربوطه تقاضای
رسیدگی و صدور حکم مقتضی را نماید .

تبصره ۲ - دادگاههای صالح مربوط به اجراء اصل ۴۹ قانون اساسی موظفند مطابق

قانون نحوه اجراء اصل ۴۹ قانون اساسی ثروت های محتکرین و گران فروشان را مورد بررسی دقیق قرار داده و نسبت به ضبط و ثبت تمام و یا قسمتی از ثروت آنها که در اثراحتکار و گرانفروشی و سایر موارد نامشروع کسب گردیده است به نفع دولت جمهوری اسلامی ایران اقدام نمایند. تبصره ۳ - کلیه مراجع ذیصلاح در امر رسیدگی به پرونده های محتکرین و گرانفروشان موظفند بطور مداوم مشخصات محتکرین و گرانفروشانی را که در آن مراجع احتکار و گرانفروشی آنها به اثبات رسیده است را در اختیار دادستانهای انقلاب اسلامی و دادگاههای صالح اصل ۴۹ قانون اساسی منطقه مربوطه قرار دهند .

تبصره ۴ - روسای قوای مجریه و قضائیه و وزراء کشور و بازرگانی و دادگستری مسوول اجرای دقیق این قانون می باشند ، آئین نامه اجرائی آن ظرف مدت یکماه پس از تصویب توسط وزرای بازرگانی و دادگستری و کشور تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید . تبصره ۵ - درآمدهای ناشی از اجراء این قانون توسط دستگاههای ذیربط وصول و بدون دخل و تصرف در آنها به حساب خزانه داری کل واریز میگردد ، هزینه های احتمالی ناشی از اجراء این قانون از محل ردیف جداگانهای که بدین منظور همساله در بودجه سالانه کشور پیش بینی و منظور میگردد قابل تامین می باشد . / ن

تاریخ چاپ ۱۳۶۸/۸/۲۲

اصل ۴۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

دولت موظف است ثروتهای ناشی از ربا ، غصب ، رشوه ، اختلاس ، سرقت ، قمار ، سوء استفاده از موقوفات ، سوء استفاده از مقاطعه کاریها و معاملات دولتی ، فروش زمینهای موات و مباحات اصلی ، دائرکردن اماکن فساد و سایر موارد غیرمشروع را گرفته به صاحب حق رد کند و در صورت معلوم نبودن او به بیعت المال بدهد . این حکم باید با رسیدگی و تحقیق و ثبوت شرعی به وسیله دولت اجرا شود .

قانون نحوه اجراء اصل ۴۹ قانون اساسی
جمهوری اسلامی ایران

بخش اول - تعاریف و مآثورات خاصه

ماده ۱- اصطلاحات مذکور در این قانون که در قوانین دیگر تعریف نشده بشرح زیر بیان میشود .

۱- " ربا " بر دو نوع است .

الف - ربای قرضی و آن بهره ایست که طبق شرط یا بنا و روال مقرض از مقرض دریافت نمایند
ب - ربای معاملی و آن " زیاده " ای است که یکی از طرفین معامله زائد بر عوض یا معوض از طرف دیگر دریافت کند بشرطی که عوضین مکیل یا موزون و عرفا یا شرعا از جنس واحد باشند .

۲- " زمین رها شده " زمین مسبوق بها حیاتی است که مالک از آن اعراض کند .
تبصره - اعراض مالک باید در دادگاه ثابت شود .

۳- " مباحات اصلی " اموالی است که مالک و سابقه احیا و تحجیر و حیازت نسبت به آنها معلوم نباشد .

۴- " سوء استفاده از موقوفات " عبارتست از تحصیل ثروت ناشی از دخالت در وقف برخلاف ترتیبی که شرع معین نموده باشد .

۵- " سوء استفاده از مقاطعه کاریها و معاملات دولتی " عدم رعایت قوانین و مقررات و شرایط در قراردادهائی است که بین دولت و اشخاص حقیقی و حقوقی منعقد شده و موجب درآمدنا مشروع شده باشد و یا اینکه در اثر اعمال نفوذ و روابط ، معامله یا قراردادى برخلاف شرع و مصالح مسلم امت اسلامی انعقاد یافته باشد .

بخش دوم - در ترتیب رسیدگی و مقررات عمومی

ماده ۲- داریائی اشخاص حقیقی و حقوقی محکوم به مشروعیت و از تعرض مصون است مگر در مواردیکه خلاف آن ثابت شود .

ماده ۳- بمنظور اجرای اصل چهل و نهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران شورای عالی قضائی موظف است در مرکز هریک از استانهای کشور و شهرستانهای که لازم بدانند شعبه یا شعبی از دادگاه انقلاب را جهت رسیدگی و ثبوت شرعی دعاوی مطروحه معین نماید .

ماده ۴- در اجرای ماده ۳ این قانون هریک از وزارتخانهها ، سازمانها و شرکتهای و دستگاههای دولتی و وابسته به دولت و شهرداریها موظف اند سوابق همه وزراء ، معاونان ، مدیران کل وزارتخانه و استان ، ذیحسابیها ، استانداران ، فرمانداران ، شهرداران ، روسا

ومدیریت ها و سرپرستان سازمانها و شرکتها و حسب مورد پرونده های طرفین قراردادها و مقاطعه کاریها و سوء استفاده ها و تنهایی های غیرقانونی و افراد و عوامل حیثی و میل بیت المال را بررسی و همراه به موارد مشمول اصل ۴۹ قانون اساسی برخورد نمودند بصورت شکایت ، دادخواست و یا گزارش در محاکم قضائی صالحه طرح نمایند .

تبصره - نسبت به موارد قبل از پیروزی انقلاب اسلامی (۵۷/۱۱/۲۲) دستگاههای فوق الذکر موظف اند حداکثر ظرف مدت یکسال پس از تصویب این قانون شکایت و یا دادخواست و یا گزارشات را تهیه و تقدیم محاکم صالحه نمایند .

ماده ۵- دادستان موظف است راسا نسبت به اموال و دارائی اشخاص حقیقی یا حقوقی در موارد زیر که آنها را با توجه به دلائل و امارات موجود نامشروع و متعلق به بیت المال یا امور حسبه تشخیص دهد از دادگاه صالح رسیدگی و حکم مقتضی را تقاضا نماید .

تبصره - در مورد اصل ۴۹ نسبت به دعاوی شخصی پس از شکایت شاکی ، دادگاه رسیدگی خواهد کرد .

۱- کارمندان ساواک منحل .

۲- کسانی که عضویت یا فعالیت در تشکیلات فراماسونری و ارتباط با سازمانهای جاسوسی بین المللی داشته اند .

۳- اعضاء و صاحبان سهام در موسسات و شرکتهای صادره شد مبه حکم دادگاههای انقلاب یا چند ملیتی و شرکتها و موسسات آمریکائی و اسرائیلی و انگلیسی .

۴- کلیه وزراء و معاونین آنان ، استانداران ، سفراء ، وزیران مختار ، روسای کل بانک مرکزی و مدیران کل بانکهای خصوصی و دولتی ، مدیران عامل سازمانهای دولتی و موسسات وابسته به دولت ، مدیران کل ثبت اسناد و املاک و اوقاف و روسای گمرک در رژیم گذشته .

۵- نمایندگان مجلسین شورای ملی و سنای سابق .

۶- روسای دیوانعالی کشور ، دادستانهای کل کشور ، روسای دادرسی و دادستانهای ارتش در رژیم گذشته .

۷- امرای ارتش و ژاندارمری و شهربانی و جانشینان آنان در رژیم گذشته .

۸- اشخاصی که در رژیم سابق مجری یا ناظر بر اجرای طرح مراز و ساختمانهای اختصاصی نظیر زندانها ، مراکز اطلاعاتی ، پایگاههای سری ، کاخها ، مراکز ساواک بوده اند و کلیه مقاطعه کاران و شرکتهای مهندسی مشاور که خارج از میزان مقرر و بدون رعایت ضوابط ظرفیت ارجاع کار در یک گروه یا درجه بندی خاص ، ظرفیت ارجاع کارشان تغییر داده شده است .

- ۹- صاحبان قمارخانهها، کازینوها، کبابرہها و سایر کندگان اماکن فحشا و فساد و مراکز تولید و توزیع مواد غذایی و کالای حرام .
- ۱۰- صاحبان سینما و تئاتر و استودیو در رژیم سابق .
- ۱۱- شرکتهای بیمائنگاری و ساختمانی ، مهندسی مشاور ، بازرگانی ، صنعتی و امثال آنها که از خانواده واقربای پهلوی یا اقربای درجه یک مقامات مملکتی شرح مندرج در قانون منع مداخله کارکنان دولت مصوب ۱۳۳۷ در آن صاحب سهم بودند .
- ۱۲- کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی که دارای نمایندگی انحصاری شرکتهای بزرگ خارجی بوده و به امر صادرات یا واردات کالا به باله یا شرهیا مع الواسطه اشتغال داشته باشند .
- ۱۳- کلیه اشخاص حقیقی یا حقوقی که مبادرت بفروش یا تصاحب اراضی مسوات و مباحات اصلی نمودند .
- ۱۴- اشخاص حقیقی و حقوقی مذکور در ماده ۵ مکلفند ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ دادگاه صورت اموال و دارائی خود و خانواده تحت تکفل خود را به دادگاه تسلیم و رسید آن را دریافت دارند .
- ۱۵- در صورتیکه اموال نامشروع از اموال عمومی یا انفال باشد محکوم به در اختیار دولت جمهوری اسلامی ایران قرار میگیرد .
- ۱۶- دادگاه پس از احراز نامشروع بودن اموال و دارائی اشخاص حقیقی و یا حقوقی در صورتیکه مقدار آن معلوم باشد چنانچه صاحب آن مشخص است باید به صاحبش رد شود ولی اگر صاحب آن مشخص نیست در اختیار ولی امر قرار داده می شود و اگر مقدار آن معلوم نباشد چنانچه صاحب آن مشخص است باید با صاحب مال مصالحه نماید ولی اگر صاحب آن مشخص نیست باید خمس مال را در اختیار ولی امر قرار دهد .
- ۱۷- اگر در ضمن دادرسی معلوم گردد که اموال و دارائی نامشروع بنحوی از متصرف نامشروع منتقل به دیگری شده است و فعلا در اختیار او نیست متصرف فعلی این اموال و دارائی بنا بر حکم ضمان ایادی متعاقبه ، ضامن است و نسبت به عین مال طبق ماده ۷ رفتار خواهد شد و رسیدگی به این موارد نیز در صلاحیت دادگاه مذکور در ماده ۳ این قانون خواهد بود .
- ۱۸- در صورت تلف عین کسی که مال نزد او تلف شده باید عین یا قیمت آن را بپردازد و میتواند طبق ضوابط شرعی و قانونی به هر یک از ایادی متعاقب خود رجوع نماید .
- ۱۹- در صورتیکه متصرف فعلی اینگونه اموال و دارائی از جید یا شطری باشد که نیاز

او ضرورتاً با استفاده از مال محرز بوده و در صورت استرداد دچار عسر و حرج خواهد شد ، با عنایت به مصالح مجتمع اسلامی و بنا به تشخیص حاکم شرع تصمیم مناسب اتخاذ خواهد شد .

ماده ۱۰ - اگر دادگاه احراز کند که ثروت نامشروع از ارتکاب جرم حاصل شده است مجرم را به مجازات لازم محکوم میکند مشروط بر اینکه در مورد جرم مذکور قبلاً رای صادر نشده و یا اینکه مشمول عفو مقام رهبری واقع نشده باشد .

ماده ۱۱ - مشروعیت مالکیت ورثه بر میراث اشخاص مذکور در ماده ۵ این قانون ، فرع بر مشروع بودن مالکیت مورث بر آن اموال است .

ماده ۱۲ - در موارد هبه و صلح و تعهد و بنفع شخص ثالث و نظایر آن اگر ثابت شود که غرض و اهب ، مصالح ، متعهد و غیر آنها ، دادن رشوه یا تیانجی جهت حیف و میل ثروتهای عمومی و دولتی و یا تقلب نسبت به قانون بوده است اموال ناشی از اعمال فسوق ناهشروع محسوب میگردد .

ماده ۱۳ - در صورتیکه دادگاه احراز کند که شکایت شاکی از روی سوء نیت و برخلاف واقع است شاکی به مجازات مفتری محکوم خواهد شد و با گذشت مفتری علیه تعقیب یا اجرای مجازات موقوف میگردد .

ماده ۱۴ - هرگونه نقل و انتقال اموال موضوع اصل ۴۹ قانون اساسی بمنظور فرار از مقررات این قانون پس از اثبات باطل و بلا اثر است انتقال گیرنده در صورت مطلع بودن و انتقال دهنده به مجازات کلاهبرداری محکوم خواهد شد .

ماده ۱۵ - هر توع عوض ماخوذ بابت هرگونه انتقال اموال موضوع اصل ۴۹ قانون اساسی در حکم مال ناهشروع است .